

Frankfurt Goethe Üniversitesi'nde yeni açılan İlahiyat bölümünün başkanı Prof. Dr. Ömer Özsoy (sağda), öğrencilere İslam'ın 1400 yıllık bilgi birikimini aktaracaklarına kaydederek, bunun için öğretim kadrolarının kalite ve yeteri olduğunu söyledi.

Öğrenci yetiştirmek çocuk oyuncu çağı değil!

ABHAN KARDAŞ

Almanya'da ilk kez Frankfurt Goethe Üniversitesi'nde bu eğitim öğretim sezonunda İslam ilahiyat bölümü açıldı. 2005 yılından bu yana İslam din bilimi olarak faaliyet gösteren bölüm 2009 yılında bağimsızlaşarak yeni kurulan İslam Dini ve Kültürü Araştırmaları Enstitüsü içerisinde müstakbel bir bölüm haline geldi. 2006 yılında bu yana İslam din bölümü başkanlığı yürüten Prof. Dr. Ömer Özsoy da İslam İlahiyat bölüm başkanlığına atandı. Türkiye Cumhuriyeti Diyaret İşleri Başkanlığı'nun destek verdiği bölümün açılışına Frankfurt Goethe Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Lutz Bachmann da katıldı. İlimi bir ciddiyetle hizmet verecek olan ilahiyat bölümünü amaktan memnun olduklarını kaydeden Bachmann, bölümün Almanya'da ilk ve tek olduğunu hatırlattı. Tefsir, hadis, fıkıh ve kelim gibi derslerin olduğu ilahiyat bölümünde öğrencilerin kaynaklara ulaşabilmesini için Arapça, Farsça ve Osmanlıca dersleri verilecek. Açılış töreninde ilahiyat bölümünün bir oryantalizm bölümü olmadığını dağören Bachmann tek tanrı inancının insanlığın ortak mirası olduğunu da belirtti. Açılışa konuşan Prof. Dr. Ömer Özsoy Goethe Üniversitesi'nde yedi yıldan bu yana İslam din bilimi bölümü olmasının İslam ilahiyat bölümü açılmasını kolaylaştırdığını kaydetti. İlahiyat bölümünde öğrencilere İslam'ın 1400 yıllık birikimini aktaracaklarını kaydeden Prof. Dr. Özsoy, öğretim kadrolarının kalite ve yeteri olduğunu vurguladı. Almanya'da son zamanlarda İslam konusunda bir dizi yenilikler yaşanıyor. Kısku yok bunlardan en önemlisi İslam dinini öğretecek din öğretmenleri ve halka irşatla görevli imam ve hatiplerin eğitimi konusu. Üniversite bünyesinde düzenlenmek istenen bu eğitim Frankfurt Goethe Üniversitesi'nde bir geçimci var. Okulardır bu kürsi hakkında bilgilendirilmek ve son gelişmelere ayna tutmak adına Prof. Dr. Ömer Özsoy hocayla mülakat yapıldı. İşte merak edilen gerçekler:

Frankfurt Goethe Üniversitesi'nde İslam Kürsüsü'nün amacı ve görevi nedir? Kac yıldan bu yana faaliyettedir?

Enstitümüzün öyküsü, 2002 yılında Diyaret İşleri Başkanlığı ve Frankfurt Goethe Üniversitesi'nin imzalandıktan bir protokolle başladı. Diyaret, Protestan İlahiyat Fakültesi'nin dinbilim kürsüsü bünyesinde İslam'la ilgili dersler verilmesi amacıyla, 5 yıl süreyle bir misafir profesörlüğü vakfinedi. Projejin gerek Alman gerekse Müslüman camia nezdinde son derece olumlu karşılandığı ve derslerin ilgi çektiği görüldü. 2005 yılında imzalandan ikinci bir anlaşmayla, İslam hakkında Müslüman uzmanlar yetiştirmek üzere müstakbel bir İslam dinbilim programı geliştirilmesi ve projenin bir vakıf profesörlüğü kadrosuyla gerçekleştirilmesi karara bağlandı. Bu noktada minnetle anılmak istemim ki, bu gelişme o dönemde görev yapan Mehmet Emin Köktas Bey'in basınıdır.

Sizin bu Kürsiye atanmanıza ne zaman gerektiler?

Bendeniz 2006 yıl sonunda altı yıllığına bu yeni ihdas olan kadroya atandım. O zaman misafir profesör Tahsin Göğün Bey'di. Kendisiyle bir yıl beraber çalıştım. Daha sonra oradan boslan kadroya halen birleştirilmiştir Abdullah Takım Bey tayin edildi. Abdullah Bey'i Frankfurt için büyük bir kazanım olarak görüyorum. Bu kendisi benden farkı olarak tamamen burada yetişmiş, ama oldukça sağlam bir ulum-i İslamiye eğitimi almış nadir ilim adamlarından birisidir. İlk yıllar kürsüyü Alman ilim camiasında tanıtarak ve öğrenci sayısını artırmak için çok yoğun bir faaliyet gösterdik. Sempozyumlar, konferanslar serisi, misafir hocalar vs. Ancak, bir yandan öğrenci sayısını gidermek, arması, ete yandan projenin bünyesinde, daha tanınır hale gelmesi ve altı dilerleraz diyalogun sürdüreni asıl İslam ilahiyat mahiyeti kazandıran başarıya baslaması üzerine 2008 yılında Hessen Protestan Kilisesleri Birliği, kürsüsünün Protestan İlahiyat Fakültesi bünyesinde kalmasını duyduğu endişeyi dile getirdi. Kürsüde görev yapan profesörler olarak, bu durumdaki duyduğumuz rahatsızlığı gerekçe göstererek ve din ilahiyat programına aynı müstakbel gelişmelerin önünü

"Almanya üniversite camiasındaki yaygın kanaatin aksine, Kur'an'ı vahiy olarak, Hz. Muhammed'i peygamber olarak görmek İslam'la ilgili bilimsel çalışmaya mani değildir. Maalesef İslam ilahiyatını bir ilim olarak görmeme yanılgısına özellikle Almanya'daki bazı Müslümanlarda da rastlıyoruz. Bu da ilahiyat eğitiminin ne kadar gerekli olduğunu teyit eden bir başka unsur."

acmak gayesiyle üniversite yönetiminden kürsüsün Protestan İlahiyat Fakültesi'nden ayrılmasını talep ettik. Zira bir başka dinin İlahiyat Fakültesi'nin çatısı altında İslam İlahiyatı yapılması, her iki taraf açısından da kavusmuş oluk. Bu gelişmeye paralel olarak Diyaret İşleri Başkanlığı, İslam İlahiyatı'nın temel disiplinlerinin geliştirilmesi düşüncesine iticüncü bir profesör kadrosu daha vaktetti. Bir yıl aşkın bir süre İslam İlahiyat programını geliştirdik. Bu program önümüzdeki hafta öğretime başlıyor. Enstitümüzün temel amacı, hem öğretim hem de araştırma alanında, İslam'la ilgili bütün konulara geleneksel İslami ilimlere ve İslam'ın temel kaynaklarına dayalı olarak sistematik, tarihi ve fenomenolojik açılarından ele alınmaktadır. Ayrıca, kuruluş senesinde vazedildiği üzere, İslam'ın Avrupa bağlamında fikri ve kuramsal gelişimi ve diğer dinler ve dünya görüşleriyle diyalogun İslami temellerine zihin derin önem veriyoruz. Bu çerçevede ilgi odaklarımızdan birini de, İslami ilimler geleceğinin Avrupa'da sekillenen oryantalistik İslam bilimi ve Hıristiyan-Yahudi teolojisi gelenekleri ile bilgi alsı versisi ve diyalog oluşturunur. Takdir edersiniz ki, diyalog düzeyiyle eleştiriyi de içerir. Oryantalizm pek çok büyük basınımsın yanı sıra çok temel zaafırla da maluldir ve Avrupa'da geliecek bir İslam İlahiyatı'nın oryantalizmi gözmezden gelme lüksü yoktur.

Yeni biçimde örgütlenmenin pratikteki temel faydası ne oldu?

Enstitü'nün kuruluşuyla birlikte mali, idari ve ilmi bağimsızlık kazanılmakla kalmayıp, aynı zamanda İlahiyat programları acna lıkınına da kavusmuş oluk. Bu gelişmeye paralel olarak Diyaret İşleri Başkanlığı, İslam İlahiyatı'nın temel disiplinlerinin geliştirilmesi düşüncesine iticüncü bir profesör kadrosu daha vaktetti. Bir yıl aşkın bir süre İslam İlahiyat programını geliştirdik. Bu program önümüzdeki hafta öğretime başlıyor. Enstitümüzün temel amacı, hem öğretim hem de araştırma alanında, İslam'la ilgili bütün konulara geleneksel İslami ilimlere ve İslam'ın temel kaynaklarına dayalı olarak sistematik, tarihi ve fenomenolojik açılarından ele alınmaktadır. Ayrıca, kuruluş senesinde vazedildiği üzere, İslam'ın Avrupa bağlamında fikri ve kuramsal gelişimi ve diğer dinler ve dünya görüşleriyle diyalogun İslami temellerine zihin derin önem veriyoruz. Bu çerçevede ilgi odaklarımızdan birini de, İslami ilimler geleceğinin Avrupa'da sekillenen oryantalistik İslam bilimi ve Hıristiyan-Yahudi teolojisi gelenekleri ile bilgi alsı versisi ve diyalog oluşturunur. Takdir edersiniz ki, diyalog düzeyiyle eleştiriyi de içerir. Oryantalizm pek çok büyük basınımsın yanı sıra çok temel zaafırla da maluldir ve Avrupa'da geliecek bir İslam İlahiyatı'nın oryantalizmi gözmezden gelme lüksü yoktur.

Kac öğrenciniz ve mezununuz var?

Sevinierek ifade etmeliyim ki, bu sınıst öğrenci sayımız büyük bir artış göstermiş ve 250'ye ulaşmıştır. Ayrıca, her sınıst kendii öğrencilerimizin dışında bir o kadar da, diğer branş öğrencileri derslerimiz takip ediyor. Bu sevindirci bir durum olmakla birlikte, kuskusuz sorumluluğumuzda da artıyor.

Bu kıs sınıstı baslayacak olan "İslam İlahiyatı" programının eski programdan farkı neler olacaktır? Bu yeni program kac öğrenci basvurmıştır?

Yeni programa basvuran öğrenci sayısı 100'ün üzerinde; buğün itibarıyla bunlardan 93'ü kaydını yapmış bulunuyor. Hic de azımsanmayacak bir sayı. Ben bu vesileyle, enstitümüzde okumayı tercih eden öğrencilerimize ve onları teşvik eden velilere, çevrelere ve kuruluslara da tesekkür etmek istiyorum.

Dinbilim ile İlahiyat arasındaki temel fark nedir?

Dinbilim ile İlahiyat arasındaki temel fark, sonuçta bir dinbilim programı olduğunu, içeriğinin sadece yansı İslam ilahiyat ile ilgili, diğer yansı ise dinbilim teskil ediyor ve dinbilim derslerini Protestan İlahiyat Fakültesi veriyor. Yeni programın temel farkı, herhangi bir yan branş olmaksızın yüzde yüz İlahiyat ile ilgili kurgulanması olacaktır. Dinbilim ile İlahiyat arasındaki temel fark, dinbilim İslam'da sınıstın bakarken, İlahiyat'ın iç-

riden bakmasıdır. Daha müsahhas ifade etmek gerekirse, dinbilim Kur'an'ı Hz. Muhammed'in ürünü olarak ele alır, ama biz Müslüman İlahiyatlar nezdinde Kur'an Allah'ın vahiydir. Almanya üniversite camiasındaki yaygın kanaatin aksine, bize göre, Kur'an'ı vahiy olarak, Hz. Muhammed'i peygamber olarak görmek İslam'la ilgili bilimsel çalışmaya mani değildir. Böyle bir sey iddia edilebilmek için İslam ilimleri tarihi hakkında cahil olmak gerekir. Maalesef İslam ilahiyatını bir ilim olarak görmeme yanılgısına özellikle Almanya'daki bazı Müslümanlarda da rastlıyoruz. Bu da İlahiyat eğitiminin ne kadar gerekli olduğunu teyit eden bir başka unsur.

Yeni programdan biraz bahsedebilir misiniz?

Yeni programın çekirdeğini yoğun bir Arapça eğitimi ve ulum-i İslamiye teskil ediyor. Tefsir, hadis, fıkıh, usul-i fıkıh, kelam, şerh, İslam tarihi, İslam felsefesi, tasavvuf ve ahlak. Müfredatımız, Arapça'nın yanı sıra ikinci bir İslam dili olarak Osmanlıca veya Farsçayı öğrenmeyi de içgörüyor. Yan branş içgörümedimiz için, Almanya'da görev yapacak olan müstakbel İslam İlahiyatçıların Hıristiyan ve Yahudi teolojisi gelenekleri hakkında en azından temel bilgileri edinmesini sağlamak üzere, aç miktarda da olsa seminerler koyduk. Bu dersleri ilgili fakülteler verecekler. Müfredatımız bir diğer unsur da, sosyal araştırmalar ve din pedagojisi'dir. Bu çerçevede öğrencilere, kendilerini müstakbel görev alanlarına hazırlamaları için camilerde, okullarda, diyalog kuruluslarında veya dini araştırmaya kuruluslarında staj yapma imkanı da veriliyor. Ayrıca, son sene her öğrencinin kendisi için bir ihtisas alanı seçmesini imkan veriyor. Böylece mezun olan her bir öğrencimiz, ya tefsir ve hadis, ya kelam ve fıkıh, ya İslam tarihi ve kültürü ya da İslam düşüncesine tarihi alanında ihtisas yapmış olacak. Farketmiş olacağız üzere, İslam İlahiyat'ın kendi geleceğine ve Almanya'daki Müslümanların ihtiyacına uygun son derece iddialı bir program.

Bu iddianın hakkını verebilecek misiniz?

Zaten asıl mesele bu programın hakkını verebilecek. Bunun temel şartı da, kalite ve yeteri bir öğretim kadrosu. Nitekim, Diyaret'in vaktettiği kadroların yanı sıra Üniversite'nin de tahsis ettiği ilave kadrolarla bu sınıstın besin üzerinde bir öğretim kadrosuyla faaliyete geçireceğiz inşallah. Bize bu zemini hazırlayan her iki kuruma da Enstitümüz ve öğrencilerimize adına mütesekkür.

Sınımlardere herkes imam yetiştirmekten bahsediyor. İmam yetiştirmek çok kolay bir iş mi?

İmam eğitimi bugünden yarına halledilebilecek bir iş değil. Ama garip bir şekilde bazı üniversiteler, hic bir teolojik altyapıya sahip olmadıkları halde imam yetiştirmekten bahsediyorlar. Bizim imam yetiştirmekten anlamadığımız, Türkiye'den gelen imamlara entegrasyon kursu veya dil kursu vermek değil. O da faydalı tabii ki, ama onu hem Diyaret, hem buradaki belediyeler ve vakıflar yapıyor zaten. Anılan adimlar ve hazırlanan programın maalesef ciddiyyeten uzak ve fazlaca politik buluyorun. Bizim analizimize göre bir din görevlisinin ve özellikle bir imamın sahip olması gereken donanımı üniversite tek basına sağlayamaz. Bu nedenle din görevlisi istihdam eden kurulusların kendi eğitim kurullarını oluşturmaları ve üniversitelerdeki İlahiyat bölümleriyle işbirliği yapmaları gerekir. İslam Kültür Merkezi ve Milli Görüş'ün bu tür kurulların olukunu ve DİTİB'in bir model üzerinde çalıştığını biliyorum. Ancak, uzun vadede sadece bu işlel eğitim mekânlarıyla yetinmek de doğru değil. En ideal model, imamların tefsir, hadis, kelam ve fıkıh gibi ilmi alanlarda üniversitede, Kur'an tilaveti, imhah ve ibadetteki gibi uygulamalı konularda ise cemaatlerin eğitim merkezlerinde yetiştirilmeleridir. Bu noktada da Müslümanlar Koordinasyon Kurulu'nun görevi düşüyor. Bütün imamların aynı eğitimi almaları temin için cami kuruluslarını müsterek kurmaları ve programlar oluşturmaya davet etmek gerekir. Biz İlahiyatlar olarak farkında bulunmaya hazırız. Aksi takdirde her kurulusun kendi imamların kendi okullarında yetiştirmesi, izolasyona ve Müslümanlar aras gruplaşmanın derinleşmesine hizmet ediyor. Ne dersiniz, çok mu hayalçiyim? **YARIN: İslam İlahiyatı bölümleri çok önemli**